

**IZCILU
PERSONĪBU
NOSLEPUMAINIE
LIKTEŅI**

Sastādījis *Arnolds Goba*
Mākslinieks *Uldis Baltutis*

ISBN 978-9984-800-29-5

© «Izdevniecība AVOTS», 2007
© A. Goba, teksts, 2007
© U. Baltutis, māksl. noform., 2007

Nāve tunelī. Vai Velsas princese Dīāna tika nogalināta?

Kopš Velsas princeses Dīānas nāves pagājuši jau desmit gadi, taču visas pasaules prese vēl arvien runā par viņas ārkārtīgo pievilcību, vienkāršību, spēju visiem just līdzī un par bezjēdzīgo princeses nāvi autokatastrofā. Viņa bija tik slavēta, ka lēdijas Dīānas tēls vēl arvien dzīvo ne tikai Lielbritānijā, bet visā pasaulē. Kad Lielbritānijas troņmantnieks Čārlzs un viņa otrā sieva Kamilla 2005. gada nogalē devās pirmajā ārzemju ceļojumā uz ASV, viņai neizdevās izvairīties no sev nelabvēlīgiem salīdzinājumiem ar Čārlza pirmo sievu princesi Dīānu. Un cilvēki jau desmit gadus uzdod vienu un to pašu jautājumu: vai princeses nāvē vainojams nelaimes gadījums, vai arī tā bija rūpīgi izplānota slepkavība?

Dīāna Frensisa Spensere (*Diana Frances Spenser*) piedzima 1961. gada 1. jūlijā Sandrinhemas muižā Norfolkā. Viņas māte Frensisa Šenda-Kida drīz vien pameta visus trīs bērnus tēva ziņā un pati devās meklēt jaunu laimi. Dīānas tēvs vikonts Eltrops mantoja lorda titulu un kļuva par asto-

Princese Diāna

to grāfu Spenseru. Un viņa meita kļuva par lēdiju Diānu. Tēvs ļoti rūpējās par bērniem, sevišķi par viņu izglītību. Diāna mācījās Lielbritānijā un Šveicē.

Dzīvojot savu aprindu cilvēku lokā, Diānai ne vienreiz vien nācās satikties ar karaliskās ģimenes locekļiem. Tā viņa iepazinās arī ar princi Čārlzu. Kad Čārlzam trīsdesmit divu gadu vecumā vajadzēja nopietni padomāt par dzimtas turpināšanu, bet viņa se-

nā mīlestība – Kamilla Pārkere-Boulza – netika uzskatīta par piemērotu iespējamā kroņprinča mātes lomai, Čārlzs izvēlējās Diānu, kuru karaliskā ģimene uzskatīja par ideālu kandidāti gan pēc izcelšanās, gan pēc rakstura. Diāna bija labi informēta, ka viņai būs tikai otrā vieta Čārlza sirdī, taču, jaunības optimismā pakļaujoties savām jūtām, piekrita laulībām. 1981. gada 29. jūlijā Svētā Pāvila katedrālē Londonā notika grezna kāzu ceremonija. Televīzijas sabiedrības ziņoja, ka to 74 pasaules valstīs noskatījušies 750 miljoni skatītāju. Diāna ar savu neviltoto un līdzjūtīgo raksturu ātri iemantoja ļoti daudzu cilvēku simpātijas visā pasaulē.

Diāna ļoti pārdzīvoja ārkārtīgi lielo un uzmācīgo preses interesi par katru viņas soli, katru izteikto frāzi un žestu.

Nāve tunelī...

Karalisko ģimeņu atvases pie tā pierod kopš bērnības, taču Diāna tam nebija gatava.

Pēc gada jaunajai ģimenei piedzima dēls Viljams. Visa karaliskā ģimene priecājās, it īpaši Čārlzs. Viņš uzvedās kā priekšzīmīgs vīrs un tēvs, daudz laika pavadīja kopā ar mazo dēlu, palīdzēja viņu mazgāt, mainīja autiņus. Ja Diāna laulībā bija īsteni laimīga, tad tikai šajā īsajā laika sprīdī. 1984. gadā princesei piedzima otrs dēls Harijs. Taču Čārlza attieksme pret ģimeni jau bija mainījusies, viņš pret to bija kļuvis vienaldzīgs. Diāna to pārdzīvoja, mocījās ar slimībām. Klīda valodas, ka viņa mēģinājusi izdarīt pašnāvību. Sabiedriskā doma pārmeta karaliskajai ģimenei, princesi uzskatīja par novecojušos tradīciju upuri.

Nevēlēdamās samierināties ar pasīvu nemilētas sievas lomu, Diāna pievērsās labdarībai, visu savu enerģiju un mīlestību viņa veltīja cietējiem – slimajiem, neaizsargātajiem, nabadzīgajiem. Piedalīšanās plašos labdarības pasākumos viņai palīdzēja pārvarēt savas dzīves problēmas.

Princis Čārlzs aizvien mazāk rēķinājās ar ģimeni. Žurnālisti atrada pierādījumus viņa tuvajām attiecībām ar Kamillu. Viņš pats to vairs neslēpa. 1993. gadā laulātie jau dzīvoja atsevišķi, un pēc trim gadiem Elizabete II ieteica Diānai un Čārlzam šķirties. Diāna saglabāja Velsas princeses titulu, vienīgi bez tiesībām saukties par «Viņas Karalisko Augstību», un viņas vecākais dēls Viljams tika uzskatīts par troņmantnieku. Princese saņēma kompensāciju 17 miljonus

sterliņu mārciņu un simttūkstoš sterliņu mārciņu gadā biroja uzturēšanai.

Diāna turpināja piedalīties labdarības pasākumos, akcijās pret imūndeficīta vīrusa (AIDS) izplatīšanos, izvērsa plašu kampaņu par kājnieku mīnu aizliegšanu. Princese joprojām bija pasaules preses uzmanības centrā. Laikam gan viņu var uzskatīt par sievieti, kas 20. gadsimta beigās bija iemantojusi vislielākās sabiedrības simpātijas. Vienu karaliskā ģimene viņai varēja pārņemt pamatoti: Diāna bija aizēnojusi visus pārējos karaliskās ģimenes locekļus.

Un tad pasaules presi aplidoja ziņa par Diānas draudzību ar Imadu al Fajedu jeb, kā visi viņu sauca, Dodiņu, Holivudas filmu producentu. Diānai jau bija 36 gadi, Dodijs bija piecus gadus vecāks.

Ēģiptes miljardieru al Fajedu ģimene Londonā bija ierausies jau pirms vairākiem gadiem. Dodiņa tēvs Mohameds al Fajeds cerēja iekļūt Anglijas aristokrātijas augstākajās aprindās, taču izrādījās, ka tas nav tik vienkārši, nelīdzēja ne viņa vairāku miljardu lielā bagātība, ne slavenā Londonas veikalu tikla *Harrods* nopirkšana. Lai gan viņa veikalus apmeklēja arī karaliskās ģimenes locekļi, tomēr Mohamedam al Fajedam pat atteica piešķirt britu pilsonību. Saniknotais miljardieris pirms parlamenta vēlēšanām apvainoja Džona Meidžora valdības locekļus korumpētībā. Kaut arī viņa apvainojumi netika pierādīti, Meidžora partija vēlēšanās zaudēja. Bet al Fajeds iemantoja varenus nelabvēļus.

Nāve tunelī...

Mohamedu al Fajedu ļoti iepriecināja dēla draudzība ar visslavenāko Lielbritānijas sievieti. Lēdija Diāna bieži viesojās al Fajedu mājā.

Taču ne jau visus iepriecināja šī draudzība, kas kļuva aizvien ciešāka. Britu augstākajās aprindās šķita šausmīga pat doma, ka iespējamā troņmantnieka māte var apprecēties ar musulmani. Klīda valodas, ka Velsas princesei bijusi visai nepatīkama saruna ar karaļnama pārstāvjiem, kuri centušies viņu atrunāt no neapdomīgā soļa. Vairākās britu avīzēs parādījās raksti, kas nosodīja princesi.

Parlamentā atcerējās Diānas kādreizējo vēlēšanos kļūt par Anglijas speciālo vēstnieci humānās palīdzības un labdarības jautājumos. Varbūt tas varētu mainīt viņas dzīves plānus. Taču parlamentā ar Diānas apvainojumiem uzstājās kara ministrs Nikolass Saims. Princese lika saprast, ka tādos apstākļos viņa atteiksies no speciālā vēstnieka pienākumiem; viņā bija arī augsta ģimenes lepnuma izjūta.

Tagad Diānas izvēle bija Dodijs. Laimīgais pāris visu brīvo laiku pavadīja kopā. Un pilnīgi saprotami ir paparaci neatlaidīgie centieni iegūt pikantus kadrus. Starp citu, lēdija Diāna tika

Dodijs (Imads al Fajeds)

Kas noslepkavoja Džonu Kenediju?

ASV prezidents Džons Ficdžeralds Kenedijs (*John Fitzgerald Kennedy*) (29.05.1917.–22.11.1963.), kura politiskā darbība izraisīja ultralabējo spēku krasu neapmierinātību, tika nošauts 1963. gada 22. novembrī pulksten 12 un 30 minūtēs, braucot automašīnā Teksasas štatā Dalasas pilsētā. Saskaņā ar sākotnējo oficiālo versiju bija atskanējuši trīs šāvienu. Pirmais šāviens trāpīja Džonam Kenedijam, otrā lode ievainoja blakus sēdošo Teksasas gubernatoru Džonu B. Koneliju. Trešā lode atkal trāpīja Kenedijam. Tieši tā liecināja pats Konelijs: «Kad pirmā lode trāpīja Kenedijam, es pagriezos pa kreisi... Pēc tam lode ķēra mani.» Vēlākajos paziņojumos atšķiras gan šāvienu skaits, gan trāpījumu secība. Šāvienu esot atskanējuši no grāmatu noliktavas ēkas sestā stāva

Džons Kenedijs

loga. Ēka atradās 63 metrus no ceļa, pa kuru brauca prezidenta kortežs.

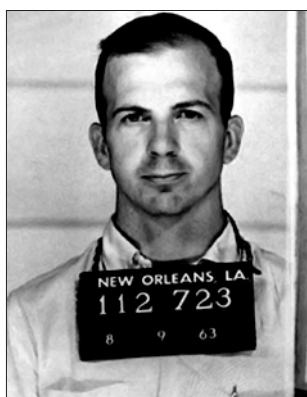
Elektromontieris Hovards L. Brennans un viņa piecpadsmitgadīgais dēls esot redzējuši šāvēju. 15 minūtes pēc slepkavības visas policijas patruļmašīnas saņēma slepkavas aprakstu, pēc tam to pārraidīja radio un televīzija: «Baltais vīrietis, ap trīsdesmit gadu vecs, stalta miesas būve, augums – 1,78 metri, svars – 75 kilogrami.»

Pēc 45 minūtēm kādā Dalasas ielā nepazīstams vīrietis nošāva policistu Dž. D. Tipitu. Aculiecinieki ziņoja: «Baltais vīrietis, apmēram trīsdesmit gadu vecs, augums – 173 centimetri, tumšmatis, stalta auguma, baltā jakā, baltā krekļā, tumšās biksēs.» Noziedznieks izskrēja cauri mašīnu stāvvietai, kur vēlāk atrada viņa jaku, tad aizskrēja pa ielu un, nenopircis biļeti, iebēga kinoteātrī *Texas*, kas atrodas sešus

kilometrus no vietas, kur tika sašauts prezidents. Kinoteātrī policisti vīrieti aizturēja.

Šis vīrietis izrādījās Lī Hārvijs Osvalds. Vēlākā ekspertīze pierādīja, ka revolveris, kuru Osvaldam atņēma policisti, bija tas pats ierocis, ar kuru nošauts policists Tipits.

Osvalds strādāja grāmatu noliktavā, no kuras atskanēja šāvieni.

Lī Hārvijs Osvalds

Kas noslepkavoja Džonu...

Kad pēc kāda laiciņa sākās noliktavas darbinieku pārbaude, Osvalda tur vairs nebija, kaut gan tūlīt pēc šāvieniem viņš bija redzēts darbā.

Policija Osvaidu pratināja ilgi, taču viņš noliedza jebkādu līdzdalību policista nogalināšanā. Tomēr astoņos vakarā viņam izvirzīja apsūdzību Tipita nogalināšanā. Pēc tam žurnālistiem ļāva satīties ar Osvaidu. Kāds reportieris pajautāja, vai viņš nošāva prezidentu. Osvalds atbildēja: «Nē, tādā noziegumā mani neapsūdz.» Taču ap pusnakti kapteinis Fricis parakstīja apsūdzības slēdzienu, kas Osvaidu vaino prezidenta Kenedija noslepkavošanā.

Nepilnas divas diennaktis pēc atentāta, svētdien, 24. novembrī, pulksten 11 un 24 minūtēs Osvaidu, kuru gatavojās pārvest uz apgabala cietumu, miljonu televīzijas skatītāju un daudzu žurnālistu acu priekšā policijas telpās sašāva 52 gadus vecais bāra īpašnieks Džeks Rubijs (Rubinšteins). Pēc septiņām minūtēm Osvalds jau bija Parklendas slimnīcā, kur, nenācis pie samaņas, nomira.

Džeku Rubiju tūlīt arestēja. Viņu tiesāja nevis Federālā tiesa, bet Dalasas štata apgabaltiesa, kaut gan tiesas procesā būtu vajadzējis mēģināt noskaidrot prezidenta noslepkavošanas detaļas. Tiesas prāva sākās 1964. gada 17. februārī. 14. martā tiesa piesprieda Džekam Rubijam nāvessodu. Viņš visu laiku atkārtoja vienu un to pašu – Osvaidu nošāvis afekta brīdī, jo bijis ļoti sašutis par prezidenta slepkavību.

Karalienes kaklarotas noslēpums

Ne pārāk sen Rīgas kinoteātros redzējām režisora Čārlza Šaiera veidoto filmu «Dēka ar kaklarotu», kur galveno lomu tēloja slavenā aktrise Hilarija Svonna. Tā ir filma par afēru ar Francijas karalienes Marijas Antuanetes kaklarotu. Afēras apmēri, izmantotā viltība un pārdošība joprojām šokē, un grūti noticēt, ka kaut kas tāds vispār bijis iespējams.

Marija Antuanete

Šai pasakaini dārgajai kaklarotai, kuras vērtība patiesībā nemaz nav nosakāma – tā sastāv no 600 briljantiem, kopumā 2800 karātu svarā –, veltīti vairāki apjomīgi dēku romāni un nopietni zinātniskie pētījumi, krāšņas kinofilmas un mūzikli. Lieliski šos notikumus attēlojis Aleksandrs Dimā (tēvs) romānā «Karalienes kaklarota», Stefans Cveigs romānā «Marija Antuanete» un daudzi

Karalienes kaklarotas noslēpums

citi. Tomēr šīs leģendas pamatā ir reāli, lai arī noslēpumaini un neticami fakti.

1785. gada 9. augustā pie karalienes Marijas Antuanetes ierodas galma juvelieris Bēmers un gluži bāls aiz uztraukuma stāsta, ka grāfiene Valuā, karalienes intīmā draudzene... Te karaliene viņu pārtrauc:

«Kā? Mana draudzene? Bet es viņu nepazīstu, neesmu viņu redzējusi!»

Grāfiene kopā ar Basanžu pie viņa esot aplūkojusi ļoti dārgu izgatavotu rotu un paziņojusi, ka karaliene gribot to slepeni nopirkt. Un kardināls de Roans... Karaliene atkal nespēj savaldīties:

«Ko? Šis riebigais tips, ar kuru es neesmu pat runājusi?»

Jā, kardināls karalienes uzdevumā esot paņēmis kaklarotu.

Karaliene trīc aiz dusmām, ka sveši blēži atļaujas izmantot viņas vārdu. Viņa pavēl juvelierim visu sīki uzrakstīt.

12. augustā karaliene saņem šo dokumentu, kas saglabājies līdz mūsdienām. 14. augustā viņa visu izstāsta karalim un lūdz aizstāvēt viņas godu. Marija Antuanete ir pārlicināta, ka pie visa vainīgs kardināls Luī de Roans. Naidu pret kardinālu viņa mantojusi no savas mātes Austrijas erchercogienes Marijas Terēzijas. Viņš bijis sūtņis Vīnē un tur iemantojis vecās ķeizarienes naidu. Īstenībā šis aristokrātiskais garīdznieks karalienei nekā ļauna nav darījis, gluži pretēji – pastāvīgi meklējis izdevību ar karalieni

Mocarta noslēpums

Mocarta skaņdarbi valdzina mākslas cienītājus visā pasaulē. Krievu dzejnieks Aleksandrs Puškins uzcēla poēzijas pieminekli šim izcilajam austriešu komponistam. Savā darbā «Mocarts un Saljeri» viņš saka:

«Kāds jūtu dziļums,

Kāds drošums un kāds harmoniskums!»

Nesen, 2006. gada 27. janvārī, visā pasaulē atzīmēja Volfanga Amadeja Mocarta 250. dzimšanas dienu, godinot viņa mākslas diženumu. Taču Mocarta dzīve slēpj vairākas miklas. Komponists nomira ļoti jauns, nepilnu 36 gadu vecumā. Un tūlīt pēc viņa nāves izplatījās versija, ka Mocarts nav miris dabīgā nāvē. Nedēļu pēc viņa apbedīšanas Vīnes avīze «Mūzikas nedēļas lapa» publicēja rakstu, ka varbūt Mocarts ticis noindēts. Šī vēsts ātri aplidoja visas Eiropas pilsētas. Aizdomas krita uz itā-

Wolfgang Amadejs Mocarts

liešu komponistu un diriģentu Antonio Saljēri, kas dzīvoja Vīnē un bija galma komponists un galma dziedāšanas kapelas vadītājs. Šo aizdomu pamats bija Saljēri naidis, ko viņš savā laikā bija jutis pret Mocartu. Nozālotāja slava Saljēri vajāja līdz kapa malai. Austrijas mūzikas vēsturnieks Gvido Ādlers rakstīja, ka Vīnes arhīvos ticis atrasts Saljēri grēksūdzes pieraksts, ko viņa garīgais tēvs iesniedzis biskapam. Saljēri esot ne tikai atzinies Mocarta noindēšanā, bet arī izstāstījis, kur un kādos apstākļos iebēris viņam lēnas iedarbības indi.

Diemžēl Gvido Ādlers nav publicējis grēksūdzes tekstu, viņš tikai par to «pastāstījis un rakstījis saviem skolniekiem».

Vai Mocarts ticis noindēts, par to mūsdienās ir diametrāli pretejas versijas. Vieni zinātnieki uzskata, ka Mocarts tiešām ticis noindēts. Citi apgalvo, ka izcilais komponists miris no ilgstošas, hroniskas nieru slimības.

Bet ir vēl viens Mocarta pēcnāves noslēpums. 1986. gada pavasarī Starptautiskais Mocarta fonds rīkoja kārtējo izstādi, kur starp eksponātiem bija komponista galvaskauss. Fonda *Mozarteum* ģenerālsekretārs un izstādes rīkotājs Rūdolfs Angermillers gan atzinās, ka viņi neesot pārliecināti, vai tas patiesi ir Mocarta galvaskauss, tāpēc Zolzburgas universitātes Ģeoloģijas un paleontoloģijas institūta profesors Gotfrīds Tihi tika uzaicināts apskatīt mīklaino galvaskausu.

Drīz vien Gotfrīds Tihi paziņoja, ka Mocarta galvaskauss

Mocarta noslēpums

ir īsts. Bet pēc tam fonda darbinieki ar šausmām ieraudzīja, ka laikraksta *Paris-Match* pirmajā lappusē publicēts kādā kafejnīcā izdarīts uzņēmums. Tajā Gotfrīds Tihi pozē ar Mocarta galvaskausu rokās. Turklāt profesors nedeva nekādu zinātnisku slēdzienu, bet aprobežojās ar galvaskausa aprakstu, kurā teikts: neliela galva, ļoti sievišķīga; augsta piere; plāni vaigu kauli; tipisks Dienvidvācijas iedzīvotāja izskats. Galvaskauss acīmredzot piederējis maza auguma cilvēkam: Mocarta augums tiešām tikai nedaudz pārsniedza 1,5 metrus. Nelaiķa vecums: 30 līdz 40 gadu (Mocarts nomira nepilnu 36 gadu vecumā). Galvaskausa kauliem ir rahīta pēdas, kas norāda uz D vitamīna trūkumu: Mocarts bija «ziemas bērns», kas reti redzēja sauli. Vienu dzerokli stipri bojājis kariess, acīmredzot sagādājot komponistam sāpes – tas arī ir zināms fakts. Abi pieres kauli saauguši ļoti agri, tāpēc acis izvirzītas uz priekšu. Izbrīnu izraisīja sadzijuša galvaskausa plīsuma pēdas. Mocarta biogrāfiem nebija zināms, ka komponists kādreiz būtu stipri sasitis galvu. Profesors domā, ka tas varēja izraisīt komponistam stipras galvassāpes.

Pēc tam Gotfrīds Tihi galvaskausa rentgenuzņēmumu projicēja uz Dorotejas Štokas gleznotā (1789) Mocarta portreta palielinātas kopijas. Galvaskauss «pilnīgi precīzi saskanēja ar portretu», kā paziņoja profesors. Interesanti, ka galvaskausa profils labi saskan arī ar citiem Mocarta portretiem un zīmējumiem, kaut gan komponista sejas izskats šajos portretos ir visai atšķirīgs.

Satura rādītājs

Priekšvārda vietā.....	3
------------------------	---

Viņu slava un leģendas

Preses karaļu Benjamiņu slava un Golgāta.....	7
Vai Ričards Bērds aizlidoja līdz Ziemeļpolam?	18
Kur atrodas Čingishana kaps?.....	25
Lielhana Hubilaja milzīgās flotes bojāeja.....	31
Varbūt bija vairāki Kolumbi?.....	39
Mao Dzeduna nāve	48
Apmelotais Nerons	55
Pētera Pirmā novēlējums.....	67
Dumpīgā Fransuāza Sagāna	74

Mīklainas nāves. Vai tās bija slepkavības?

Nāve tunelī. Vai Velsas princese Diāna tika nogalināta?	85
Rūdolda Dizela noslēpumainā nāve.....	95
Vai Ivans Bargais tika noindēts?.....	101
Brūsa Lī un viņa dēla Brendona nāves noslēpums.....	110
Vai Josifs Staļins tika nogalināts?	117

Vai īstie slepkavas tiks atklāti?

Kas noslepkavoja Džonu Kenediju?	129
--	-----

Kirova nāves mīkla	140
Ābrahama Linkolna slepkavības neatminētās mīklas.....	151
Kas šāva uz Ļeņinu?	163
Kas nogalināja Napoleonu?	175

Kādus noslēpumus viņi glabā?

Asasīni – slepkavu kasta	187
Eižena Finka neparastās spējas	198
Karalienes kaklarotas noslēpums.....	208
«Monas Lizas» noslēpums	218
Afasijs Niķitins – Tveras kņaza slepens sūtnis	224
Rasputins – Romanovu Jaunais ģēnijs.....	236
Stepana Razina bagātības.....	243
Elle Žilam de Retcam.....	251

Vai viņi dzīvoja vēl pēc savas oficiālās nāves?

Aleksandra I noslēpumainā nāve	265
Luija XVI dēla neatminētā mīkla.....	277

Viņu pēcnāves noslēpums

Pulkveža Foseta mīklainā pazušana.....	295
Pirmā kosmonauta pēdējais lidojums	302
Vai Gogoli apbedīja dzīvu?	309
Uz kuriem devās Laperūza jūrnieki?	313
Mocarta noslēpums.....	321

Leģendām apvītas, noslēpumainas dzīves

Mags Jakovs Brjuss.....	333
Apburošais spiegs brunčos – ševaljē d'Eons	340
Mīklainais grāfs Kaljostro	346
Vai Lomonosovs bija Pētera Pirmā dēls?	353

Imperatora Pāvila I slepkavība.....	358
Stepans Mazais – Melnkalnes un Viskrievijas imperators.....	367
Šekspīra mīkla	380

Folklorā saglabājušies noslēpumi

Leģenda par doktoru Faustu	389
Hāmelnes Žurku ķērājs	398
Kāpēc lakstīgala kļuva par laupītāju?	405
Velna ozols	415

Viņu ceļš bija ceļš uz nekurieni

Cik ilgs ir Ahasvēra mūžs?	423
Ceļš uz nekurieni.....	428
Spāņi meklē «dzīvības ūdeni»	434

Mūmijas, zinātnieki un faraonu lāsts

Faraonu lāsts joprojām gaida atminējumu	447
Vai bija vainīga čūskas inde?	458
Kāds bija Ramzesa I nāves cēlonis?	465
Kas nogalināja Tutanhamonu?	469